

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Kécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)	
„Haasenstein és Vogler (Szecehlark 11.)	
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9 sz.)	
Nyilatéri cikkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Előfizetési fölhívás!

„KELET”
politikai és közgazdasági
napilap
hatodik évnegyedére.

Midőn a közelgő új évnegyed küszöbén az előfizetések megújítására kérjük föl t. olvasóinkat: talán minden dicsek-vés nélkül hivatkozhatunk multunkra.

Mi a józan haladás hívei számára kívántunk független közeget teremteni, az erdélyi részekben, különös tekintettel ez országrész sajátos viszonyaira, szükségleteire.

Komoly törekvésünk mennyire közelítette meg az előttünk álló magasztos czélt; a kiadó áldozatkészsége mennyire segítette a sikert; széles körű összeköttetéseink, elismert kezekből nyert irány-cikkeink, önálló tárcánk és közgazdasági rovatunk, eredeti távirataink, sat. mennyire elégitették ki a méltányos követeléseket: mindennek megítélése a t. közönségen áll. S mi hisszük, hogy e mozgalmas időkben, midőn a közelgő választások által a haza boldogsága, nyugodt fejlődése, vagy hosszú időre való ismételt visszahanyatlása forog kockán, a biztos, következetes haladás hívei nem vonják meg támogatásukat a *Deák-párt e közlönyétől*, mely részéről mindent megtesz, hogy továbbra is kiérdemei az iránta eddig nyilvánult, mindig fokozódó érdeket, pártolást.

Isten és saját buzgalmunk segítse pártunkat jövőre is nehéz, de áldásos munkájában!

Kolozsvár, mártz. 23.

Szász Béla,
felelős szerkesztő.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egyhóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Királyi trónbeszéd,

melylyel ő Felsége az 1869—72-dik évi magyar országgyűlést 1872. ápr. 16-án a budai várpalotában berekeszté.

Tisztelt Urak, Főrendek és Képviselők!
Kedvelt Híveink!

Midőn három év előtt személyesen megnyitottuk ezen országgyűlést, szívesen üdvözölve országunk Főrendeit és Képviselőit, nagy és fontos feladatokra irányoztunk tevékenységüket.

Az előbbi országgyűlés megoldván az államjogi viszony függőben volt kérdéseit, immár öt éven át a kölcsönös érdekek kellő méltánylatával a legjobb egyetértésben és sikerrel intéztettek el a monarchia mindkét felét egyenlőn érdeklő ügyek. —

Jelen országgyűlésnek jutott a feladat, folytatva a rendezés munkáját, emelni az ország szellemi és anyagi jóllétét.

E feladatnak felelt meg az országgyűlés a törvénykezésnek s a közigazgatásnak rendezése által. Törvények hozattak a birói hatalom gyakorlásáról s a bírák felelősségéről. Ez által egyrészt biztosítva lett a birói függetlenség, másrészt pedig a birói hatalommal való visszaéléseknek eleje vététt.

Az igazságszolgáltatás elválasztása a közigazgatástól, az első folyamodási bíróságok rendezése meg fogja hozni a várt eredményeket, emelni fogja a közbiztonságot, fokozni a hitelt.

A törvényhatóságok és községek rendezése, az ország alkotmányának szellemében, azokban is az önkormányzat és személyes felelősség elvére fektetvén a közigazgatást, összhangzásba hozta az országos kormányzatot a törvényhatósági és községi közigazgatással, biztosítván ekként a törvények pontos végrehajtását.

Az 1848-diki 9-dik törvényezikkal megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt viszonyok rendezéséről, az irtványokról és Erdélyt illetőleg az arányosítás- és tagosításról, nemkülönb a vadászati jogról hozott törvények által nagy előhaladás történt a birtokviszonyok végleges rendezésére.

Ezek, valamint a vízszabályozási és gátrendőrségi s az ipartörvények ép úgy, mint a kormányom által megkötött kereskedési szerződések jóváhagyása tanuskodnak arról, hogy az országgyűlés gondossága a közélet igényeinek egyiránt igyekezett megfelelni.

S míg ekkép a közérdekek fejlesztésére s ez által a vagyonsodás fokozására híven törekedtek, a jelentékenyen növekedett közjövödelmeket czélszerűen igyekeztek felhasználni.

A törvénykezés javítása, a közoktatás és közművelődés előmozdítása, a vasuti hálózat kiegészítése, a Ferencz-csatorna átalakítása, valamint a főváros emelése is gondoskodásuk tárgyát képezvén, e czélokra nevezetes összegeket szavaztak meg.

Noha monarchiánk közös véderejének fokozása nagyobb kiadást igényelt, készséggel ajánlák meg a szép fejlődésnek indult honvédelmi intézmény nagymérvű fejlesztésére szükséges költséget.

A közvagyonsodás örvendetes tanúsága, hogy mindezt az adótételek emelése és meddő kölcsönök felvétele nélkül bírták eszközölni.

A véderőnek az általános kötelezettség alapján már is foganatba vett czél-szerű rendezése megengedte Nekünk a határörvidék polgárosításának részben előkészítését, részben tettelleg megkezdését. Reméljük, nincs távol az idő, midőn nem lesz birodalmunkban egy néptöredék sem, mely egész mértékben ne élvezhetné az alkotmányos jogokat. (Éljen.)

Sajnálattunkat kell kifejeznünk, hogy a választási törvény szabatosítása és a főváros rendezése nem következhetett be, valamint a kormányunk által előterjesztett több más közhasznú törvényjavaslat sem volt szentesítésünk elé terjeszthető, minthogy az országgyűlés végszakában a képviselőház tanácskozási szabályai mellett lehetővé vált a tárgyalásokat sikertelené tenni.

A jövő országgyűlés feladata leendő pótolni a mulasztásokat és gondoskodni az alkotmányos tárgyalások sikerének biztosításáról.

Midőn a békét a közel mult évek nehéz viszonyai között is megővünk sikerült; a külhatalmakkal jelenleg fennálló jó viszony bizalommal engedi remélnünk, hogy az Általunk nem sokára egybehívandó országgyűlés a szentesített törvények alapján a megkezdett nagy munkát a béke áldásai közt tovább fogja fejleszthetni. (Éljen.)

A hazaszeretet, a trón iránti örökös hűség volt kútfeje az eddig elért üdvös eredményeknek; ez lesz a jövőben is kiapadhatlan forrása a nemzet boldogulásának.

Most pedig fogadják őszinte királyi üdvözlőnk s vigyék meg azt küldöiknek. —

Ezzel a jelen országgyűlés utolsó ülészakát berekesztettnek nyilvánítjuk. (Hosszantartó éljen.)

Pest april 16. 1872.

(A.) A tegnapi nap a bucsubeszédek napja volt. Somssich Pál a képviselőház elnöke remek beszédben rekesztette be a képviselőház utolsó ülészakájának tevékenységét. Beszédét komoly figyelemmel hallgatta mindenki s midőn az utolsó hat hét tapasztalatairól, a magyarság kebelében elharapózott egyenlenségről és pártviszályról szólt, az ellenzék mérsékelt részében is mutatkoztak a magabizallság, a meghatottság jelei. A ház elnöke, ki a tárgyalások vezetésének nehéz munkáját végezte, legjobban ismerhette a házszabályok hiányait s zárbeszédében szokott nyugalomával, de egyszersmind határozottságával utalt reájok. Somssich beszéde után az ülés csakhamar véget ért; ugyanazon időben fejezte be működését a felsőház is s így az 1869—72-iki országgyűlés immár nem létezik többé, a mult a történet, birtokába ment át, mely itélni fog pártjairól, vezéreiről, tetteiről és mulasztásairól.

Az országgyűlés csak részben felelt meg hivatásának — mint a trónbeszéd is, melyet épen most veszünk, kiemeli. A bíróságok rendezése, a megyék és városi helyhatóságok szervezése, az urbéri sipari viszonyok szabályozása, a vaspályahálózat kiépítése stb körül nagymérvű és eredményes tevékenységet fejtett ki. A haza és a közös monarchia védelmi eszközeinek fejlesztését, szaporítását s az igényeknek megfelelő magaslatra emelését elősegítette, végül az ország pénzügyi viszonyainak rendezését emelte, a kezelést egyszerűsítette, pontosságot, takarékoságot ültetett beléje, szóval az ország finansziális állapotának javításában jelentékeny részt vett. Tette pedig mindezt az adók emelése, vagy inproductiv kölcsönök felvétele nélkül, egyedül az ország saját erejéből, az erők ügyes és józan felhasználásával.

A trónbeszéd mindezt örövendé emeli ki, de másrészt nem feledkezhetik meg ama lehangoló eseményekről sem, melyek színhelye legutóbb a képviselőház volt. Elismeréssel kell azonban kiemeltnünk, hogy a trónbeszéd ezen része a lehető legmérsékeltbben s csak mellékesen érinti ez ügyet, melyet mint tényt mellőzni egyáltalában nem lehetett. Egészben véve a királyi trónbeszéd kiválóan szakszerű zárbeszéd, melynek végsorait azonban őszintén meleg hang futja át. Meg vagyunk győződve, hogy a király e trónbeszéde az egész országban örömmel és megnyugvással fog fogadtatni. Ez a hatás, melyet első elolvasásra reánk tett.

Be van tehát ünnepélyesen is rekesztve az országgyűlés s a képviselők választóik körébe sietnek vissza és a jövőndő választások hullámai mindenfelől megindulni készülnek. Vajha a nemzet tanula Somssich beszédéből s a választásokban egyedül a közjó és a józanság elvei által vezetetté magát! A mire az országnak szüksége van, az — mint Deák Ferencz pár hét előtt mondotta: az egyetértés! Legyen ez a jelszó, mely a magyar fajt vezeti. Hiszen eléggé kimutatták az utolsó hónapok eseményei, mire vezet a féktelen pártszerve-

dély s az elkeseredett küzdelem. Különösen Erdély lakóira, kik egyszer fájdalmas tanui voltak a pártduh által okozta belviharok következményeinek, hárul a kötelesség, hogy a józanság, a mérséklet zászlaja köré sorakozva, diadalra juttatni segítsék ama pártot, mely eddig oly fényes sikerrel képviselte a nemzet!

Román lapszemle

A „Federatiunea” 35. száma az országgyűlés közelebbi eseményeit bírálva írja. A szolgai pártfegyelem a legdrágább áron tartatott fenn. Az ország közvéleménye fog itél-
ni a történetek felett. De ha ez a jövő választáskor ujjal a jelenlegi többség mellett nyilatkozik, akkor nem fogjuk tekinteni a kényszert, a corruptiót, a hivatalos pressiót, hanem ki-nyilvánítjuk, hogy a nép még a legbecsesebb jogát sem tudja felhasználni! Sirni fogunk a nép sorsa felett, de ki kell mondanunk azt is, hogy volenti non fit injuria. Fejtegeti továbbá a közeledő választások esélyeit, igen azt, hogy mily módon lehetne a vesztegetésnek, Judás pénzének ellenállani; felhívja a román népet összetartásra, s különösen a papságot s a tanítókat, kik első sorban hivatvák a nép utba-igazítása s felvilágítására, hogy választásának képviselőikül oly férfiakat, kik nekik legkedvesebbek, kik a népért élnek s kiknek egye-
dülűi czéljak az, hogy a nép sorsán könnyítse-
nek, s hogy annak boldogítását eszközöljék.

„Ha pedig — végzi a cikk — minden román választókerület a szabadság s nemzeti-
ség ezen szent eszméjéből fog lelkesülni, s az összes román értelmiség felemelkedik magasztos missiója színvonalára, akkor nem 22, hanem 40 képviselőt lehet választani Magyar-
országból, kik mind ugyanazon egy eszméért lelkesülnek, kik a képviselőházban fen tudják tartani solidaritásokat s szavazatokkal a hon-
életkérdéseiben befolyással bírhatnak. Akkor számitani, s észrevétetni fogunk.”

Ugyanezen lap 36-ik számában: A mag-
yar országgyűlés parlamentáris revolutiójának nem csak azon jó oldala van, hogy ezáltal megakadályoztatott egy reactionarius törvény létrejövetele, hanem használt ez azáltal is, hogy a végtelenségig terjedő agyonbeszélési rendszer folytán megösmérhetők azok elveit is, a kik az egész országgyűlési időny alatt hallgattak, s csakis most nyilváníthatták ki, hogy miképpen gondolkoznak. Eszerint az ő monologjaiknak kétszeres hasznok volt, ebből megérthetők azt is, hogy a nemzetiiségi kérdés, — nem mint azt Babesiu mondta Ghiczy és Román Sándorral polemizálva, — hogy csu-
pán cultur kérdés, — hanem a mint azt az ellenzék minden tagja elösmerte s kinyilvání-
totta, a hogy azt mi is valljuk: a nemzeti-
iségi kérdés a szabadság kérdése.

A dualismus megállapítása óta elhall-
gatott azon kevés hang is, mely 1861-ben a hazai nemzetiiségek érdekében emelkedett, s a kormány és hívei annak elfojtására mindent elkövettek, kétségtelenül hívén azt, hogy ennek elnyomása által a szabadsági elveket is könnyebben vissza fojthatják, s így erélyesebben haladhatnak a reactió utjain.

A kormány ezen intentiója felnyitotta az ellenzék férfainak szeméit is, kik látván egy részről, hogy a kormány mily erősen halad az absolutismus főtámasza: a központosítás felé, más részről a nemzetiiségi képviselők loyális küzdelmét is észrevették, kik minden szabad reform kérdésben az ellenzék mellett, a kormány ellen szavaztak, s ettől fogva a nemzetiiségi kérdéssel kezdetek megbarátkozni, mert észrevették, hogy ennek a szerencsés meg-
oldása, a legtöbb factora a szabadság kivívása s az állam kérdése megoldásának.

A beszéd nagy része emelkedett s iga-
zi szabadelvű. Így Kállay Ödön, Almásy, Helfy, Mocári, Szilágyi Lajos, Irányi s különösen Dobsa kiűntek a szabadság, jog s igazságsze-
retetők által. (Hát Ghiczy Kálmán? szerk.)

Hogy a románság ezekkel megösmérked-
jék, igéri, hogy mindegyiket kivonatanb közle-
ni fogja, teszi pedig ezt azért, hogy evidenti-
ában tarthassa, nem váratlan azonban lehetsé-
ges eshetőségekre, midőn ezen képviselők, ha az újabb országgyűlésre megválasztva el talál-
nának felejtkezni azon egyszerű elveikről, a melyet a szabadság, s ebből kifolyólag a nem-
zetiiség kérdésében oly szépen hangoztattak.

A „Gazetta Transilvaniei” a románságnak a követélasztások alkalmával leendő magatartása meghatározása végett conferentia, vagy congressus megtartását indítványozza, mely mint volt a szerdahelyi is, minden befolyás s pressiótól menten határozza el, hogy mi a román nemzet solidaritás kívánása: activitás e, vagy passivitas?

A „Telegrafulu Romanu” panaszkodik Kolozs megye ellen, hogy kimondotta azon elvet, miszerint jövőre egyes községek az utmunka alól csak is elemi csapások esetén mentetnek fel, s templom vagy iskola építések felmentési okul nem szolgálnak. Csak a románuság, s egy pár calvinista pap — a nép boldogításának valódi apostolai — léptek fel, de a többség leszavazta őket s a nép előmenetelért mit sem akar áldozni!

Az 1869—72-ki országgyűlés.

(Somssich Pál jelentése.)

Tisztelt képviselőház! Ő cs. és ap. kir. fősége f. é. ápril hónapján kelt legkegyelmesebb leiratával az 1869-ik év ápril 20-ára összehívott magyar országgyűlést három év tartamának lefolyta után a törvényrendelete szerint főlösztatván: kötelességemnek tartom ennek folyamáról általában, utolsó ülészakáról pedig különösen jelentésemet tisztelettel bemutatni.

Az 1871. évi május 19-én tartott 346-dik ülésben olvastattott fől kölséges urnoknak ugyanazon év május 17-ről kelt legkegyelmesebb leirata, melynek értelmében az országgyűlés harmadik ülészaka megnyitott; — azonnal megválasztattak a ház alelnökei, (Bittó István és Perczel Béla) egyszersmind a képviselőház tagjai sorshuzás után 9 osztályokba soroztattak.

Az ülések ezután június 11-ig rendszeren folytak, a mikor a delegáció tagjai megválasztatván, a ház ő felsége által szeptember 14-ig elnapoltatott.

Szeptember 14-től ugyanazon hó 28-áig folytatt ismét a tanácskozások, melyek alatt a miniszterium bemutatván az 1872. évi költségvetést, ez megbirálás végett a pénzügyi bizottsághoz utasított. Azután október 28-ig ülések nem tartattak; ekkor azonban újból megkezdettvén a tanácskozások, ezek a szokott karácsonyi, ujévi és husvétü rövid szünetek kivételével a mai napig szakadtanul folytak.

Ezen harmadik ülészak alatt a képviselőház összesen 138 ülést tartott, melyekben 1793 határozatot hozott.

Az igazolt képviselők legnagyobb száma 430, a legkisebb pedig 415 volt.

Időközben lemondott 31, meghalt 7 a harmadik ülészak alatt; — az egész országgyűlés alatt pedig 25 képviselő halt meg.

Új képviselő választottak a 3-dik ülészak alatt 36, ezen új választások közül egy ellen alaki hiányok miatt vizsgálat rendelkezett, de ennek alapján Rónay János nagybecskereki képviselő a bíráló bizottság által igazoltatott. — Két választás ellen kérvény adatott be, melyekből az egyik visszavetett, a másikat a bíráló bizottság tárgyalta és az illető követet (Kelecsényi Ráfaelt) igazolta.

A kormány tagjai közül lemondott négy miniszter, u. m. az elnök és honvédelmi miniszter gróf Andrassy Gyula (közös külügyi miniszternek neveztetett ki), az igazságügyi miniszter Horváth Boldizsár, — a közlekedési miniszter Gorovó István, — és az ő felsége személye mellett miniszter gróf Festetics György, — kik helyébe ő cs. és apostoli kir. fősége: elnök és honvédelmi miniszter gróf Lónyay Menyhértet, — igazságügyi miniszterre Bittó Istvánt, — közlekedési miniszterre Tisza Lajost, — saját legmagasabb személye mellé báró Wenckheim Bélát méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Lemondott a horvátországi bán Bedekovics Kálmán, mely lemondás folytán Vakánovics Antal mint báni helyettes bizatott meg a horvát közügyek vezetésével.

Bittó Istvánnak igazságügyi miniszterré történt kinevezése által megürülvén az egyik alelnöki hely, erre Bánó József képviselő, — a jegyzői karból kilépett Bujanovics Sándor helyett Szeniczey Ödön képviselő választattak meg.

Ezen harmadik ülészakban a képviselőház 10 állandó u. m. az állandó igazoló, pénzügyi, vasuti, gazdasági, számvizsgáló, naplóbíró, igazolásokat bíráló, kérvényi, könyvtári, mentelmi, továbbá 6 külön tárgyakra vonatkozó, u. m. az iparügyi, a tanügyi, az ország címét megállapító, a közalapok és alapítványok, és az egyetemi alapok jogi természetét, végre a bünyádi eljárás ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslatot átvizsgáló bizottmányokban munkálkodott.

Ezen felül a főrendekkel együtt — három országos bizottságban vett részt, u. m. a delegációban, a függő adósságok ellenőrzésére, és az új országház elhelyezésére kiküldött országos bizottságokban.

Az ezen bizottságok által beadott jelentések száma a kilencz osztály előadójából ala-

kult központi bizottságok jelentéseivel együtt összesen 215.

Ezekből tárgyalattott 175, függőben maradt 40.

Indítvány beadott összesen 30. Ezekből tárgyalattott 28. Függőben maradt 2. Határozati javaslat beadott 44. Ezekből tárgyalattott 27. Függőben maradt 17. Interpelláció beadott 195. Ezekből a miniszterek válaszoltak 101-re, mely válaszokat a ház tudomásul vette.

Törvényjavaslat a mult ülészakból fennmaradt 65, a jelen ülészakban beadott 78, ezekből szentesített 68, szentesítés alatt nincs egy sem, függőben van 70, mellőztetett 1.

Mindezen tárgyakra, ide nem értve a kérvényeknek sorsjegyzékek szerinti elintézését, a képviselőház által hozott határozatok száma, 1446, az egész országgyűlés ideje alatt hozott határozatok száma 5700, az ülések száma az egész országgyűlés alatt 484.

Névszerinti szavazás volt a 3. szakban 43.

Ezek alkalmával a szavazatok legnagyobb száma 316, legkisebb száma 119.

A névszerinti szavazásoknál mutatkozó legnagyobb többség 199, a legkisebb 1.

Egyszer az elnök szavazata döntött.

A távollevő képviselők legnagyobb száma volt 197, legkisebb száma 73.

A lefolyt 3. ülészak eredménye a következő:

Az 1862. évi államköltségvetésről szóló X. t. cikkben következő összegek állapítottak meg:

1. Rendes kiadásokra 161.959.503 frt. 2. Rendkívüli kiadásokra 70.249.891 frt. 3. Hitelműveleti és pénztári kiadásokra 64.787.675 frt. összes szükséglet 296.997.069 frt.

Ezeknek fedezete: 1. Rendes bevétel 157.030.597 frt. 2. Rendkívüli bevételek 12.080.122 frt. 3. Hitelműveleti fedezet 83.836.320 frt. összes fedezet 252.947.039 frt.

Mutatkozó hiány 1. A rendes kiadások fedezetében 4.928.906 frt. 2. A rendkívüli és 3. a hitelműveleti és pénztári kiadások fedezetében 39.121.124 ft. Összes hiány 44.050.030 ft.

Ezen összegből 18.083.399 frt az 1871. XLVI. t. cz. alapján fölvett kölcsönből rendelkezett, az ezen fölül fennmaradó hiány 25.966.631 frt.

E hiány a költségvetés törvény értelmében függő adósság által fedeztetik.

Érdekesnek tartom kiemelni, hogy az 1872. évi költségvetésben rendes és rendkívüli kiadásokat együttvéve:

A vallás-, közoktatás- és közmívelődési czélokra 3.722.171 frt, az igazságkiszolgáltatásra 10.681.437 frt, közlekedésre (a vasutak építését ide nem számítva) 9.000.420 frt, földmívelés-, ipar- és kereskedelmi tárca szükségleteire 11.897.338 frt, honvédelmire 8.966.792 frt szavaztatott meg.

Vasuti és a fiumei kikötői építkezésekre, továbbá a buda-pesti dunarész szabályozására, mégis az államvagyonba, úgy mint államjóságokba, államerdőken és bányákba leendő befektetésekre és egyéb gyümölcsöző beruházásokra 43 millió 801.315 frt fordítottak.

Meg kell még azt említenem, hogy az 1872. évi költségvetésben legelőször fordulnak elő a határörvidéki előirányzat szükségletei, bevételei és közigazgatási kiadásai, valamint azt, hogy a képviselőház könyvtára 4320 ft 70 kr. áru jeles munkákkal gyarapított.

(Vége. köv.)

Somssich Pál zárbeszéde, a képviselőház apr. 15-iki ülésén.

T. ház! Miután főséges urunk ő császári és királyi apostoli Fősége ezen országgyűlés harmadik szakának berekesztését elhatározta, s ezt legmagasabb személyben trónbeszéddel holnap 1 órakor fogja teljesíteni: ezen ülése a képviselőháznak ezen országgyűlés utolsó ülése, s nekem együttlétünknek még hátralévő rövid idejét föl kell használnom, hogy a t. háznak végjelentésemet bemutassam.

Elkészítettem azt, de mivel az a közönség számára megjegyzések nélkül, úgy hogy a mint azt most tisztelettel benyújtom, becses adatokat szolgáltat úgy a jövőben azoknak, kik törvényhozásunk történelmét fogják egykor tanulmányozni, valamint hasznára lesz azoknak is, kik a jelenben más irányban foglalkozván, közdolgaink iránt mégis érdeklélve viselkednek, igenis, de a képviselőház tisztelt tagjaira nézve nem nyújthat semmi érdekes újonságot; föl-kérem a t. házat, méltóztatassék jelentésemet föl-olvasottnak venni, hogy az az országos irományok közt kinyomatva rendelkezésének megfelelőhessen. (Általános helyeslés.)

S ezzel szorosan vett elnöki kötelességemnek eleget tévén, sokszor nyilvánított hálás érzéseimnek ismétlésével búcsút vehetnék a tisztelt háztól, s a jegyzőkönyv hitelesítése után annak utolsó ülését bezárhatnám. Valóban nem is tudom, ha így eljárva, nem cselekedném-e

helyesebben? — be kell legalább vallanom, hogy ezuttal elfogulva habozom, s a fölött tündököm, nem volna-e egyáltalán tanácsosabb most részemről hallgatni, és mindenkinek saját magára bízni a lefolyt hetek sajnos meddőségének okai és következményei fölött az elmélkedést?

En, kinek e helyről se a pártok eljárása fölött ítéletet mondani, sem eljárásuknak okait vagy hibáit feszegetni nem szabad, én legfeljebb is csak azon sajnos tényt igazolhatom, miként a jelen országgyűlés utolsó szakának oajta várt eredményeit legnagyobb részben azon feszültség és merev mozdulatlanság hiúsította meg, melylyel a pártok egymás irányában egyszer elfoglalt állásaihoz, minden más tekintetek mellőzésevel határozottan ragaszkodtak.

En legfölből constátálhatom, hogy ezen határozott merev következetesség, bármennyire dicséretes lehet különben, — ezuttal mégis igen sok szép és jogosult reményeket vitt áldozatul; és a képv. háznak eddigi szokásai-ban egy új eljárást iungurált, melyet jövőre a pártok alig fognak kihagyhatni számításai-kból: hihetőleg lesznek nézetek, melyek szükségesnek fogják találni, oly intézkedéseknek életbeléptetését, melyek által egyszerszól a többség meggyőződésének alkotmányos uton követelt érvényesíthetése biztosíttassék, másrészről pedig az önkénykedő akaratkán minden áron való kioroszakolása meggátoltassék.

Mert az alkotmányos kormányzás egy folytonos transactio, mely lánolatában nem tűr semminemű absolutismust, és a polgári társadalom fokenkénti természetes fejlődésének eképeni biztosítása által védi meg magát úgy a reactió csökönyössége, mind a radicalismus rögtönzései, valamint a forradalmak fölforgatásai ellen. (Élénk helyeslés.)

De fátyolt borítok a legutóbbi hetek meddőségére, — s a t. ház engedelmeivel inkább a multban keresek tanuságos adatokat, hogy azokból merítsek jövőre oly nemű biztató reményeket, melyek a jelen hibáit megörvösöljék, mulasztásait pótolhassák, tévedéseit utba igazítsák. (Halljuk!)

Magyarországnak voltak nehéz, válságos korszakai, de még megfélelt rendeltetésének, s mint a keresztény civilizáció előőrsé egyesült erővel megállta helyét, nem bukott el, — Európa istápolta veszélyei között, — de midőn meghasonlott önmagában, s testvérharcoknak lett színhelye, bekövetkezett a mohácsi gyásznap és Magyarország idegen érdekeknek esett áldozatul. Így tengett századokig, míg, mert legújabb időkben mint az alkotmányos szabadságnak vértanúja nem ingadozott, s pártokat nem ismerő egyetértéssel mint egy ember ragaszkodott állami és nemzeti létéhez, s nem erőszakkal, mert e téren legyőzött, hanem higgadtan számoló okossággal követelte vissza elvesztett jogait, míg mint phoenix ismét föltámadt hamvaiból, hogy legyen Európának méltó tagja, és a rendelt polgárosult szabadságnak újabb kezeze!

Mily becses adatok, melyek tanuságot tesznek arról, miként pártduh és meghasonlás az enyészett örvényének szélére sodorták hazánkat, az egyetértés pedig párosulva higgadtan számoló bölcseséggel, megmentették azt!

És azért, ha a multnak példái előtt nem akarunk készakarva szemet hunyni, ha a vész-teljes felhőket nem hagyjuk könnyelműen nyom és figyelem nélkül fejünk felett elvonulni, lehetetlen be nem látnunk, mennyire szükséges reánk nézve, hogy hazánknak a hazafiságban egymással vetélkedő pártjai egy nagy célban találkozzanak egyetértésnek, s okulva a multnak tanulságain, meg se szakadozzanak mindaddig, míg az egyenjogúság elvére fektetett alkotmányos kormányzási rendszerünknek alapjai végkép lerakva, és minden irányban úgy biztosítva nem lesznek, hogy azokon, mint mársenki által kétségbe nem vonható szilárd téren, a pártélet azon tul veszély nélkül kockáztat-hassza merészebb kísérleteit. (Élénk tetszés.) En ezen egyetértést állami létünk biztos jövője nélkülözhetlen föltételének tartom, s rendületlen hittel hiszem, miként, valamint egyetértve józan okossággal biztosíthatjuk magunknak az európai nemzetek sorában azon tekintélyes állást, melyet mindenki respectálni, senki büntetlenül sértetelni nem fog: úgy ellenkezőleg ösztönszerűleg érzem és a történelem, az élet e nagy mesterének tanúságaira hivatkozva állami létünket újból kockáztatni fogjuk, mert megoszolva nem leszünk elég erősek arra, hogy győztesen megküzdhesünk mindazon nehézségekkel és ellenekkel, kikkel helyzetünk és körülményeinknél fogva okvetlen találkozni fogunk, tehát megküzdünk kell. (Élénk helyeslés.)

Továbbá mert meg vagyok győződve arról is, miként hazánk állami létének fenntartása tekintetéből, bármí nyomatékosak legyennek is azon kérdések, melyek ma nálunk a pártokat egymástól elválasztják, mégis távolról se oly fontosak azok, mint ama életfeltételező okok, melyek ez idő szerint a magyar nemzet egyetértését és összetartását követelik.

Távol van tőlem, hogy az alkotmányos ellenzéknek jogosultságát tagadnám, avagy annak hasznát, vagy szükségességét is kétségbe vonnám; de vannak a nemzetek életében

korszakok, melyekben egyedül a pártoknak közeledése s egyetértő közreműködése mentheti meg őket! — Ily válságos korszakok kivált képen olyanféle nagy rázkódtatások után következnek be, minőket hazánk — fájdalom — legközelebb szenvedett át! Ilyenkor a nemzetnek organismusa egész erejére van szüksége, hogy magát újból szervezhesse, önállóságát és függetlenségét ismét visszaszerezze.

S ne vitázzunk e tekintetben meddő theoriák és pusztá formák fölött.

Mondva volt e ház mindkét oldalán, magam is említettem egyik beszédemben: miként nemzetek függetlenségét épen úgy, mint birodalmak nagyhatalmi állását decretálni nem lehet! (Helyeslés.) Egy művelt, erkölcsös, munkás, vagyonos, összetartó, s mindezeknél fogva erős nemzet nehéz körülmények közt is megvédi függetlenségét; — míg egy műveletlen, tunya, szegény, önmagában meghasonlott, s azért gyöngé nép a sors véletlen esélyeitől fog függni mindig. (Helyeslés.)

Szerezzük meg tehát mindennek előtt függetlenségünknek föltételeit. (Helyeslés.) Legyünk szigoruk az erkölcsökben, tanuljunk, hogy műveltek (Tetszés), dolgozzunk, hogy vagyonosok (Helyeslés), tartunk össze, hogy erősek lehessünk: és függetlenek leszünk (Élénk helyeslés), különben soha, — habár arany betűkkel írónk is a függetlenségnek üres címét törvénykönyveink minden lapjára! (Helyeslés.)

Ugy de ez munkával jár! A függetlenség föltételeit nem szerezhetni meg magas hangzású phrasissal és bármily ékesen szerkesztett beszédekkel (Hosszas helyeslés) hanem nehéz kitartó munkával és sok önmegtagadással. (Helyeslés.)

Tekintsük közéletünk bármelyik ágát, mindenfelé csak kezdeményezésekkel, csak félig elkészült állapotokkal találkozunk, — munka, dicsőség mindenfelé sok juthat mindenkinek elég, csak legyen ugyanannyi képesség és buzgótság. (Élénk tetszés.)

És ha csak annyi volna minden bajunk! — ha nem várakoznánk reánk sok más rendkívüli munka, melyre helyzetünk sajátsága kényszerít! Ime itt a nemzetiségi kérdés, melyet orvosolnunk és az igazság és méltanyosság szerint, de mindenesetre állami létünk biztosításának megigátása, vagy épen föladása nélkül eligazítanunk kell. (Hosszas helyeslés.) Megint egy újabb ok, mely követeli, hogy pártokra ne szakadozzunk, míg nemzetiségünk jövőjét is minden eshetőségek ellen nem biztosítottuk. (Zajos helyeslés.)

A másik nehézség Horvátországban merült föl legújabbban. (Halljuk!) Erre csak annyit kívánok megjegyezni, bármik legyenek Horvátországnak aspirációi, egy consolidált, egyetértő, erős államhoz minden viszonyok közt inkább fog az csatlakozni, mint egy önmagában meghasonlott, gyenge nemzethez, melynek bizonytalan sorsához jövőjét kötni óvakodni fog. (Nagy helyeslés.)

Parancsolja az egyetértést még egy más komoly körülmény, nehesebben mondva egy nagy veszély, mely nemcsak minket fenyeget, de — mint napról napra terjedni kezd, — Európát, sőt az egész művelt világ ezer éves társadalmi rendjének alapját készül megtámadni, s az a communismus százféle elágazásában, mely közös ellenséggel szembe kell szállani nekünk is, ha az európai népek családjához kívánunk számíttatni!

A munkának kétségkívül megvannak saját jogos követelményei, melyeket ignorálni nem szabad; fejlődő viszonyaink között kétségenkívül meg kell adni a munkás osztály-nak is az előbbre haladt műveltség áldásaiból azon részt, mely őtet megilleti; de ha az igazság és méltanyosság határain tul lép követeléseivel, és saját öns érdekait a közérdek felebe emelve az állami lét alapjait fenyegetni, sőt megtámadni is merészkedik, mint veszedelmes közös ellenséget esirájában kell elfojtani. (Helyeslés.)

De ehez erő kell; erőt pedig csak az összetartó egyetértés nyújt. (Folyt. köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril 18-án.

— **Negyedéves t. előfizetőinket kérjük, hogy megrendeléseiket lapunkra — a legelőbb posta-utalványokkal — mielőbb sziveskedjenek megtenni, nehogy a példányok küldésében fenakadás vagy zavar történjék.**

— **Gizella főhercegnő** f. hó Pesten 15-én a soroksári utcában lévő Mária-intézetet látogatta meg. A főhercegnő itt minden helyiséget megsejmelvén, nevét az emlékkönyvbe bejegyezte, s 100 frtnyi ajándékot hagyva hátra lelkes éljenzés között hagyta el az intézetet.

— **A királyi udvar** f. hó 18-án küldi udvari vonaton meg Bácsbe. Leopold herceg akkorra halasztotta elutazását. Király ő felségét május 7-ére várják vissza Budára, honnan tervezett alföldi útjára fog indulni. A királyné Mária Valeria főhercegnővel hirszerint sept. elején fog ősi tartozkodására Gödöllőre költözni. —

— A Deák-kör tagjai mind Somssich elnök, mind Justh József, a Deák-kör elnökétől elbocsúzták. Somssich Pált különösen ez alkalomkor kérték, hogy ne valósítsa a közéletből tervezett visszavonulását, mire Somssich azt felelte, hogy minden körülmény között a Deák-párt híve s annak érdekeiért fog helyt állani. —

— A miniszterelnök e hó 16-án nagy ebédet adott, melyen az angol nagy követ nevével, továbbá Chalil pasa török nagykövet, az olasz, amerikai, orosz, belga, brazilai és spanyol követek voltak jelen. Schweinitz német birodalmi nagy követ atyja halála miatt nem jelenhetett meg. Jelen volt továbbá Majláth György országbíró, Andrássy Gyula gr. nevével és a magyar miniszterek.

— Az országgyűlés ünnepélyes berekesztése az előre megállapított s általunk is közölt rend szerint ment végbe. A királyi palota két melléktornyára ez alkalomból a magyar és horvát nemzetizászlók vonattak fel. A főrendek és képviselők nagy számmal jelentek meg a trónteremben mind teljes díszben s midőn ő Felségeik Gizella főhercegnővel, Rudolf koronaherceggel és kíséretükkel a terembe léptek, zajos éljenzéssel fogadtattak. Ő felsége a király magyar tábornoki egyenruhát viselt. A trónbeszédet ő felsége elolvastán, ismét éljenzés tört ki, s ezzel az ünnepélyesség, melynek most a diplomáciai kar megjelenése a szokottnál nagyobb fényt kölcsönzött, véget ért. Így írja meg az Ellenőr is.

— **Ipolyi Arnold** beszercebányai püspök fölszenteltetése ápril 14-én, Egerben történt meg. Az ünnepélyes egyházi szertartást az ifjú szellemű aggastyán érsek, Bartakovics Béla ő exja végezte, a váci és kassai püspökök segédlete mellett. A monumentalis székesegyházat díszes és nagyszámú közönség töltötte be. Jelen voltak Radvánszky főispán, a beszercezi káptalan, és a megyei papság két két küldötte, ugyancsak Pestről és az egri egyházmegyéből Ipolyi számos tisztelői. Az érsek által rendezett 100 terítékű diszebeden az ujon fölszentelt kitűnő főpap jóléteiről mondott áldomások kívánatait bizonyára osztja az egész nemzet, mely hazafias szellemét és tudományos érdemeit évtizedek óta tiszteli.

— A politikai hírvőknek nem hiában, hogy itt a tavasz — már megszólaltak. A Polgár tegnapi száma két alakban is bemutatja a sajátos természeti jelenségeket, egyik szava „Bunye diminyáze“ a másik „Guten Morgen“ Vezércikkje a románoknak, lapszemléje a szoknak ígér arany hegyeket. Jó szerencse, hogy madarat szaváról... S négy nagyobb rá nézve, hogy nem fogják követelhetni, hogy nő hát váltásd be ígéreteidet. Hanem azért helytöltöttek jó volt az a két cikk is.

— Az ellenzéki lapírtás nullája azt mondja, hogy Ghyezy visszalépte nagy kárörmet keltett a jobboldali (miért nem kormány-párt?) lapokban. Olvasóink láthatták lapunk két utóbbi számából, hogy kárának ugyan tartanók e visszalépést, de olyannak, melyen csak e haza ellenségei örülhetnek. S ha nem hiszi (o) hogy Ghyezy maga is megalkotta a baloldal eljárását, felhőkben járó theoretizálását, meg a nemzetiségekkel való kacérkodását: ugyan, vegye magának azt a fáradságot s olvassa végig Ghyezy legutóbbi nagy beszédét, mert úgy látszik — épen e kérdésekre nézve — ugyan csak sokat tanulhat belőle. Ismételjük: adjon isten nekünk, nem önkönek, sok olyan ellenzéket, mint Ghyezy Kálmán!

— A „Magyar Polgár“ megint előveszi már jellemeztük fogását, s Tiborcz név alatt interpellációt intéz „több Deák-párti ember megbízásából“ P. Szathmári Károlyhoz, hogy közölje azon „erdélyi képviselők névsorát kik a kolozsvári egyetem tárgyalásának napirendre tűzése ellen szavaztak.“ Ne ezt kérje Tiborcz ur, hanem hogy kik voltak azok a képviselők, kik az alkotmányosság alapelveit hallatlan cynismussal megtámadták a parlamentben, kik a törvényhozást alap-jogától brachiummal megfoszták, kik a minoritás tyrannismusa által kivitték azt, hogy a délmagyarországi árvízszújtott vidékek betevő falat nélkül maradjanak, hogy több garancia nélkül kiegészíthető vasut, a Ludovicaeum, a kolozsvári egyetem sat. sat. kérdése elbukjék, s evel szemben kik voltak azok, kik az alkotmányosság elvét bár a jövő számára megmentették? Erre kérjen Tiborcz ur „több Deák-párti ember megbízásából“ feleletet P. Szathmári Károly urtól!

— A M. P. napi hírei közt fölemlíté, hogy Jakab Elek tárczacikkjeit ir számára. Mi a Polgár e híre reflexiókkal kísérők. Jakab Elek erre nyilatkozik s rágalomnak nevezi a hirt. Miután mi e tárgyban semmi hirt nem indítánk, a Polgár pedig igen: a mi (nem létező) hírünket Jakab Elek nem is nevezhetné rágalomnak, — s e véleményünket a J. E. nyilatkozatára tett megjegyzésünkben ki is fejezők. Most fordul a M. P. s hazugságnak nevezi e vélemény nyilvánítását. A közönség ítélje meg már e tényből, hogy mit nevezhetett J. E. rágalmazásnak?

— Az árvaházi bizottmány köszönetet mond általunk azoknak, kik jótékony adományaikkal a gyermektárlat létesítéséhez járultak.

— Szilágyiné javára a „Trapezanti hercegnő“ szombaton másodszor kerül színpadra. E jól fogadott, de mód nélkül üres és izlettelen ajdonság fényes kiállítását s a jutalmazandó kedveltsége valószínű teszik, hogy közönségünk másodszor is megtölti a nézőtér. Szilágyiné meg is érdemli, de a darab alig.

— A baloldal is tisztelgett bucsuképen vezéreinel. Tisza Kálmánnak Várady Gábor, Ghyezynek pedig Tisza Kálmán mondott istenhözadót. Ghyezy válaszában ígéretet tön, hogy megegyezzen megfontolja visszalépési szándokát s nyilatkozni fog iránta választóinak.

— A m.-vásárhelyi országgyűlésen a baloldal országos végrehajtó bizottságának egyik képviselője b. Simonyi Lajos lesz, mint a M. Polgárból látjuk. E lap ugyan azt is kilátásba helyezé, hogy — ha jól emlékszünk — Ghyezy és Tisza Kálmán, Jókay Mór sat. is lejönek de úgy látszik nem sok lesz belőle.

— A ház-feltörések utóbbi időkben napirenden vannak városunkban. Így az éjjel is két mérszáros boltját verték föl a monostori tizedben, a nélkül, hogy a rendőrség csak sejtene is a tettesek kilétét. Ugy halljuk, hogy a tized-kapitányoknak kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy az éji öröket szigoruan felügyelnék s kötelességük teljesítésére kényszerítenék. Ajánljuk a képviselőt figyelmébe a hanyag tized-kapitányokat.

— „**Temesvári Lapok**“ czim alatt Temesvárt májustól kezdve politikai napi lap indul meg, mely Temes-, Torontál- és Krassó-megyék, továbbá a határőrvidék érdekeit akarja képviselni. Valóban azon a vidéken szükség is van magyar közlönyre, mely a nemzeti érdekre hasson. A „**Temesvári Lapok**“ előfizetési felhívása határozottan kimondja, hogy jobboldali politikát fog követni. A szerkesztő s lap tulajdonos dr. Kakuja Gynla.

— **Dobokamegyében** kebeleztet Hidalmás közönségnek a földművelés, ipar, és kereskedelmi minster megengedte, hogy ott évenként május 6—7 és october 7—8-án országos vásárokat tartassanak.

— **Oriási földrengés:** Konstánczinápolyból távirják e hó 16-ról: Hivatalos tudósítások szerint Antiochiában oly roppant földrengés volt, mely majd az egész Antiochiát romba dönté. A romok közül eddig 1500 halottat vontak ki. A nyomor és siralmas helyzet leírhatlan.

— **Szekelyföldön** most folynak a választási előkészületek. Sepsi-szekében a képviselőjelölt gr. Kálnoky Pál, a kézdi-orbai kerületben Tisza Lajos miniszter; Bakcsi Ferenc mind a két kerületben megpróbálja szerencsés-jét. Az illyefalvi kerületben Gáll István ellenében a baloldal senkit se léptet föl. Kézdi-Vásárhelyen a baloldal jelöltje Papp Lajos, a jobb oldal ellene hatalmas agitációt indított meg. A bereczki kerületben szintén gr. Kálnoky Pál a jelölt, baloldali ellenfele itt nincs. Csikszékben Mikó Bálint, Gyergyón Antalffy Károly, Csikszeredán Gecző János a jobboldali jelöltek, ellenzékiek itt nincsenek. Udvarhely városában a jobboldal jelöltje dr. Jeney Victor, a baloldal Kassai Ignác. Udvarhelyszék két kerületében a jobboldal jelöltjei a volt képviselők, ugymint gr. Bethlen János és Török Albert, kik ellen a baloldal br. Orbán Balázs és a világ láttott Ugron Gábor lépteti föl. Szamosújvár volt képviselői: Molnár Antal, Lukács Béla a következő választásoknál szintén jelöltek s ellenfelek még nincs. Marosvásárhely jobb oldali választói, kik most erősen szervezkednek, Lázár Ádám ellen dr. Knöpför Vilmost léptették föl.

— A **pesti színházi szünet** alatt Szigeti Imre és Nádas társulatot alakít a nemzeti színház tagjaiból s a vidéken fognak előadásokat tartani.

— **Offenbach**, az operettek híres mestere Pesten van, s e hó 16-án maga dirigálta egyik újabb operettjét a „Varietés“ színházban.

— A **pozsonyi carousel** próbája egy katonai zenekar közreműködése mellett közelebb szépen sikerült. Igen szabatosak voltak különösen az aprodók gyakorlatai, kik sok kellemel lovagoltak és győzték le az akadályokat. Nagy hatása lesz a hölgyek négyesének, s a kocsis carousel sok leleménységgel van combinalva. Bámulatos az az ügyesség, melylyel aránylag szűk térségen, hat kocsis forog egymás mellett, a nélkül, hogy a legmesterségesebb fordulatokban is egymást akadályoznák. E látványra hirszerint az udvar tagjai közül is többen lerándulnak Pozsonyba.

— A **petrosenyi bányaezés** még mindig tart. Már febrárn hóban is történt a Deák-tárnában gyulás, de azt hamar elfojtották. Márczius 14-én azonban a bánya közepe táján, a 19 és 20 ik keresztvárat közt tört ki gyulás, hogy mily ok folytán még nem tudni, de azt hiszik, hogy természetes bányalégviszonyok folytán, mert ugyanakkor a brassói egyület bányájában is tűz tört ki. Az égés kezdetekor nagy gyorsasággal oly szénsvágás fejlődött ki, hogy a munkások egyrésze alóltan huzatott fel, egy pedig meg is fult. A tűz mintegy tíz ölnyi hosszú térben fészkelte meg magát, s körülte megtették a szükséges gátol

intézkedéseket. A baj nem oly nagy, mint híre járt. Ha a megtámadott rész egészen el is ég, csak 3200 köböl ölnyi szén megy veszendőbe. A bánya munkálatok is zavartalanul folynak.

A KELET magán-távirata.

Feladott Pesten, ápril. 18. 11 ó. — p. d. e.
Erkezett: 17. 11 ó. 5 p. d. e.

Király ő felsége Lónyaihoz intézett kéziratában köszönetet mond mindazoknak, kik leánya eljegyzéséhez szerencsét kívántak.

A királyi udvar ma távozik Budáról.

A belügyminiszter a választások siettetésére a törvényhatóságokhoz tegnapelőtt új köriratot intézett.

A horvát választások május 25-én lesznek.

A Porta és Szerbia közötti határvillongási ügy békésen kiegyenlítettett. Franciaország londoni nagy követévé Perrier Kázmér exbelügyminiszter neveztetett ki.

Napoleon igazoló emlékiraton dolgozik.

KÖZGAZDASÁG.

Kenyérsütési kísérletek.

(Vége.)

Az eszközölt kísérletek nyomán jeleljük ki röviden a kenyérsütő kályha előnyeit és hátrányait! Midőn ezt tesszük, teljesen eltekintünk attól, hogy jelenleg Kolozsvárt és vidékén közösen egyáltalában nem kapni, mert reméljük, hisszük, hogy rövid idő múlva egyrészt a vasuti összeköttetés, másrészt a több helyen czélbavett kutatás e nagyon is érezhető hiányon segíti fog!

Legyünk udvariasak és kezdjük a kályha előnyeinek.

Tagadhatlan az, hogy a tüzelőanyag a lehető legkedvezőbb kihasználásra talál és kivált szabadban meglepő gyorsan megfelelő eredményt nyújt. Sőt a kályhának legnagyobb előnye kétségen kívül abban fog állni, hogy a szakadatlan süstést mesés olcsósággal eszközölhetni — e tekintetben érdemes volna külön kísérleteket tenni!

A kályha miután két elkülöníthető fő-részből áll és sulya sem felette nagy, könnyen szállítható s felállítható, némi nehézséget csakis a kéményül szolgáló csövek illesztése okoz.

A kenyérsütésen kívül luxus sütemények, peccsenyék kisütésére is alkalmasnak látszik, a sütemények és peccsenyek közt ismét leginkább azokra nézve, melyek rövid ideig nagy hőséget igényelnek.

A mi a hátrányokat illeti, első helyen azt kell megemlítenünk, hogy a felső korong oly közel van a tető burkolatához, hogy az amugy is nagyon lapos sütemenedezékek alig fél-enyire tölthetők meg tésztaival, mert különben a sütés közben dagadozó kenyér felső része okvetlenül a tető burkolat belsejére odasül. De mi több, az ajtónyílásnak magassága még kisebb is, mint a korong és burkolat közti függőleges vonalé, úgy hogy — mint már említettük — physikai lehetetlenség a megsült kenyéret erőszak nélkül kivenni! Hogy ily körülmények között a repedezett felső héjat az ajtó korlatok kivételében könnyen lerántja természetes dolog. De feltéve, hogy hosszas gyakorlat után megtanítva, a bevetett tészta kellő mennyiséget eltáláljuk, eredményül oly lapos kenyéret fogunk nyerni, minőt jó magyar gazdaszony asztalára sem helyez! A közönséges takaréktűzhelyek csövében szebb és magasabb kenyereket lehet sütni, mint e belga kályhában; azért speciahs viszonyainkat tekintve, jelen szerkezete mellett kenyérsütésre nem ajánljuk!

Egy más nagy hátránya kétségtelenül abban áll, hogy kevés és kicsiny kenyereket süt.

Tizenkét-tizenöt font kenyér nagyobb számu, főképen kenyérrel táplálkozó család 2—3 napi szükségletének felel meg, tehát minden harmadik napon ismétlődik a fátadás, sok időt rabló kenyérsütés. Lehetne ugyan azt felhozni, hogy a kézműves vagy munkás egyszersmind fűtésre is használhatja a készüléket, de a hőség, mely fejlődik szűk zárt helyen kiállhatatlanná válik, a hűlés pedig aránylag gyors. Ily igényeknek tehát csak akkor fog a kenyérsütő kályha megfelelni, ha czélzerű javítással a hőség szabályozása eszközölhető lesz!

A bemutatott kályha nem nagyon solidul van készítve, az ajtók nyitására szolgáló kulcs czélszerűtlen, helyette külön kilincsek kívánatosok. A belső dob felső korongjának forgatását mindig követni kész, a dob helytállását pedig semmi készülék sem biztosítja s így a

kenyér bevetésénél égetési sebek majdnem elkerülhetlenek stb.

A felhozott hiányokon ha segíteni akarunk, kérdés nem megy-e füstbe az eddigi előny is? És egyáltalában a háztartásoknak szükségük van-e külön kenyérsütőre, alkalmazhatják-e sokszor oly szűkre szabott konyhájukon? Részünkről azon nézetben vagyunk, hogy a létező takaréktűzhelyek könnyen kezelhető czélzerű kenyérsütő készülékkel való ellátása vagy megfelelő átalakítása sokkal több előnyt biztosíthat a szerényebb háztartásnak, mint egy különálló költséges kenyérsütő kályha.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Ápril 18-án 5% Metalliques 100 fr 63.80
Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 69.90. 1860. Kölcsön 101.75. Bankrészvény 828 — Hitelintézeti részvények 332.50. London 10 ft. st. 110.65. Ezüst 108.50. Cs. kir. arany 5.30⁵/₁₀. Napoleondor 8.83.

Urbéri kötvények: Magyarországi 82. — Temesi 79.25. Erdélyi 77.25. Horvátországi

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Nyiltér*)

F e l e t e t

Bágya Károly urnak a M. Polgár 71. számában kijött nyilttéri cikkére.

Falusi lakos létemre csak most veheték tudomást magamnak Bágya ur fentebbi cikkéről, — melyben jónak láttam a „Kelet“ 52. számában közreadott felszólalásomra némely észrevételeket tenni.

A személyi kérdéseknek nem lévén barátja, — de különben is az ügyet részéről már befejezettnek tekintvén, óhajtottam volna az egész halgatással mellőzni. — De minthogy egyenes kérdés intéztetik hozzám — úgy hiszem — több tekintetből kötelesség reá felelnem. — Reményem t. szerkesztő ur! szíves lesz rövid feleletemet — bár magán jellegű az ügy — becses lapjában egy kis helyre méltatni. —

Politikai elveimet s ezek alapján elfoglalt álláspontomat, — egy a lefolyt szervező közgyűlésen, valamint azon kívül is minden alkalommal — úgy hiszem — elég határozottan — őszintén — s minden fenntartások nélkül jeleztem — s tán némi tanúságát adtam annak is, hogy önző érdekek politikai meggyőződéseimre nem szoktak befolyást gyakorolni. — S ha mind e mellett is Bágya urnak reputatió felett scrupulusai keltezhettek — s még folyvást fenn maradtak volna, s azért mert egyik vagy másik ezt meg amazz állította fölölem, egyéni felfogás és nézetdolg; nagyon sajnálom, de részéről az önigazolást szükségtelennek tartom.

Egyébiránt a mi a Bágya ur által fel-említett „urakat“ illeti, — kétségen kívül ezen nevezet alatt Buda Imrét kívánja érteni. — Igen is ő, a köztök folyt hírlapi vita alatt, nem mondom, hogy szándékosan ferdített, de még is tévesen személyemet illetőleg hozott fel egy oly állítást is, melyet aztán Bágya az ő védelmére s az én rovásomra tisztességesen fel is használt. — De elfutotta Bágya ur figyelmét azon körülmény, hogy midőn az ő gyanúsító felleveleit fűnn említett felszólalásomban visszautasítam; ugyanakkor Buda Imrét is desavouáltam, nemcsak, hanem amaz állításának valótalanságát is eléggé kiemelttem, s következőleg: hogy azt magamévá szintén nem teszem. — Buda Imrének szabadságában állott, sőt alkalma lehete ez alapon nyilatkozni, állítását reám bizonyítani — s ha ő melőzte ezt, tette azért, mert felszólalásomat e részben is — azt hiszem — jogosnak, méltányosnak találta. — S ez okon a Bágya ur által ajánlott további fethívást és faggatásokat feleslegesnek tekintem.

Ezzel az ügyet részéről teljesen bevégzettnek nyilvánítom.

Szilvássy László.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosújvár Deésre mindennap reggeli 8 órakor. Deésről Szamosújvár Kolozsvárra, mindennap délutáni 1 órakor. 1 személy ára 30 font szabad podgyással Szamosújvár 2 frt 40 kr. Deésig 3 frt 20 kr. — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délutáni 4 órakor. Egy személy ára Tordáig 2 frt. Felvinczig első és közbelő Coupe 4 frt, hátulsó coupe 3 frt 50 kr. 30 font szabad podgyással. Felvinczről Torda és Kolozsvárra mindennap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozsvár és Felvincz közötti napontai gyorskocsi menetek mindig a vonatok indulására érkeznek oda, és megérkezésük után jönnek Kolozsvárra.

*) E rovat alatt közölttekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerkesztő.

(155)

Hirdetmény.

(1—3)

Folyó évi május 2-dik és 3-dik s eshetőleg következő napjain Nagy-Szebenben, a Sagthor előtti 707 számú, előbb Füle, most br. Bruckenthal-féle kertben, a br. Bruckenthal Károly nevét hordó hitbizományhoz tartozó

citrom- és narancs-fák,

valamint nagy mennyiségű

cserepes virágok

nyilvános árverésen eladtnak.

Egyes darabok, kéz alatt, előbb is megvehetők.

Ez esetben felvilágosítással szolgál a br. Bruckenthal-palota házmestere, Draser Dániel, vagy a kertész, Marosi Mihály.

Nagy-Szeben, április 13-dikán, 1872.

A br. Bruckenthal-féle hitbizományi javak igazgatósága.

(140)

(3—3)

Báródsági kitűnő, fényes barnakőszén!
(Braunglanzkohle.)

Alólírtánál, a vegyeskőszénnek (Förderkohle) vám-mázsája 54 kr. o. é. helyi révi vasúti állomáson, $\frac{1}{10}$ kr. fuvarja mértőföldenkint, hogy ha 200 mázsa vagononként szállítatik; a kőszén csekély hamu tartalommal bír, van kitűnő erős tüze és nem rontja a kazánokat, mert az ismert szének között Magyar- és Erdélyhonban a legkevesebb kénkö-vitriollal (Schwefelkiese) bír! Megrendelések a leggyorsabban és pontosan eszközöltetnek

SCHMOTZER BALINT,

bánya-gondnok és bérő, Körös Nagy-Rév.

(154)

(2—3)

Közgyűlés.

A m.-valkói, keleczeli és k.-ujfalusi birtokosságnak f. évi **ápril-hó 21-én d. u. 4 órakor Kolozsvártt** közgyűlése lesz, melynek főtárgya, az alólírt lemondása következtében megüresült alinspector állás betöltése lesz.

A t. cz. birtokos urak felkéréretnek abban mentől számosabban venni részt.

Kolozsvártt, ápril 15-én, 1872.

GYARMATHY MIKLÓS,
alinspector.

(141)

(3—3)

Veisz Lázár szobafestő

Kolozsvártt külszénuteza 55 sz. alatt
Salamon-báz
MINDENMŰ

olajba tört és töretlen festékekkel,
melyekből nagy raktárt tart, a pesti
piaczi árban szolgál. Vidéki
megrendelések a leggyorsabban és pon-
tosan teljesítetnek.

A t. közönség pártolásába ajánlja
magát **VEISZ LÁZÁR**, szobafestő.

(109)

(10—*)

Mindenféle

férfi-, nő- és gyermek cipők

árjegyzéke,

Csapó Sándor

árutárlatában Kolozsvártt.

1 pár bőr vagy brünel gyermek cipő	2—3 frt.
1 pár ugyanaz rézorrú	3 frt 30 kr. 3 frt 80 kr.
1 pár bőr vagy brünel nőcipő	3 f. 30, 3 f. 60, 3 f. 80, 4—8 frt.
1 pár reggeli cipő bőr-, brünel, vagy posztóból	1 f. 10, 1 f. 50, 1 f. 80, 2—4 f.
1 pár bőr vagy brünel fél-cipő	1 frt 80, 2 frt 50 kr.
1 pár férfi-cipő	6 frt 60 kr. 10 frt.
1 pár férfi-csizma	12 frt. 25 frt.
1 pár reggeli férfi-csizma	3 frt 30 kr.

Az árutárlatban külön osztály van berendezve a lábbelik kényelmes és háborítatlan felpróbálására.

(3)

(15—*)

Javított VIDACS Ekék

Erdélyország gazdasági viszonyaihoz alkalmazva kaphatók:

Jankó Vincze gépgyárában
Kolozsvártt.

Nagyobb eke ára	18 forint.
Kisebbs eke ára	17 "
Eketaliga ára	10 "

Továbbá készen kaphatók:

Szóró és tisztító rosták	65 forintért.
Törökbuza fejtők	45 és 65 "

Megrendelések elfogadtatnak egyéb gazdasági gépekre is.

Ugyanott azonnal **bérbe adható egy kisebbféle cséplőgép**, 3 hónapra 120 forintért.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

(350)

(15—20)

Az emberi nem százezeri köszönhetik szép hajukat
az egyes-egyedül létező
legjobb és legbiztosabb
hajnövesztőszer-nek.

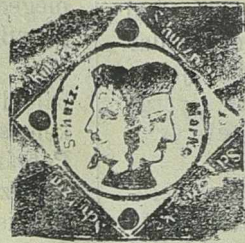
Nincs már jobb valami

a haj

növéseinek

előmozdítására

mint a világ minden részében oly ismeretes s híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfényesebb és legcsodálatosabb sikerrel koronázott, és **ó cs. kir. apostoli Felsége I. Ferencz József** Magyarországi és Csehországi királya s au z-

és fentartására,

triai császár stb. által 1865. évi nov. 18-kán **15.810—1892.** sz. a. az összes ausztriai birodalomra s az összes magyar koronaországokra nézve császári királyi kizárólagos szabadalommal kitüntetett

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyei is teljhajzatuakká lesznek, a szürke s vörös hajzat sötétszínűvé válik, csodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra meggátolja, s a hajnak természetes fényt ad, és

hullámszerítve

képezi és a legkésőbb korig megőrzi az őszüléstől. Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még fűdíszt is képezi a legfinomabb pipere-asztalnak is.

Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 fr. 60 kr.

Ismét-eladók illő elengedésben részesülnek.

Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY

Illatazerész és több cs. k. szab. tulajdonosnál

Bécsben. **József város**, piaristautza, 14 szám saját házában. a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesítetnek.

Főraktár: **Kolozsvártt: Wolff János** gyógyszerárában és **Csapó Sándor** nagy Bazárjában, és **Schiesz Károly** gyógyszerész-nél Balázsfalván.

NB. Valamint minden kitűnő gyártmányánál, úgy már ennél is utánzások és hamisítások kísértetnek meg, s ez okból kéretik mindeaki, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi raktárhoz forduljon s **Polt Károly** bécsi rezeze-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje, figyeljen a fentebbi védjegyre.

Metzner János

mű-asztalosnál

(szappanyutezában az unitarius templom mellett)

kaphatók szépen dolgozott és erős
tölgyfa koporsók

20 frttól kezdve 35 frtig.

Elvállal továbbá minden egyéb cizfrázott, vagy bármilyen műasztalos munkát a legjutányosabb ár mellett, s annak tartós ságáról és erős készítéséről kezeskedik.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt

k a p h a t ó k:

Legujabb és figyelemreméltó hangjegyek zongorára:

POTPOURRI**Offenbach „trapezunti herczegnő“**

czímű operette-jéből. Ára 1 frt 5 kr.

Francia-négyes**Offenbach „trapezunti herczegnő-je**

dallamai után Kaulichtól. Ára 54 kr.

I N D U L Ó**Offenbach „trapezunti herczegnő-je**

dallamai után Fahrbahtól. Ára 60 kr.

TARNA VIZE lassan folyik medrében.

Csárdás Tisza Aladártól. Ára 60 kr.

EJNYE, EJNYE azt a betyár.....!!!

Csárdás Tisza Aladártól. Ára 60 kr.

Besenyői lakodalmas.

Csárdás Tisza Aladártól. Ára 60 kr.

Sárga ugorka, zöld a levele.**Népies dallamok.**

Átírta és részben szerző Szentirmay Elemér. Ára 60 kr.

Lach-Polka. (Schnell.)

Componirt von A. Seifert. Ára 50 kr.

Souges d'amour.

Keringő Godfreytől. Ára 1 frt 20 kr.